

Sběratelské zprávy HK

č. 139

(podzim 2014)

TENTO VÝTISK SBĚRATELSKÝCH ZPRÁV HK JE BEZPLATNĚ A NEDĚLNĚ PŘÍLOHOU AUKČNÍHO KATALOGU Č. 134 ČNS, POBOČKY V HRADCI KRÁLOVÉ.

Obsah:

1. *Martin Foukal*: Opustil nás Zdeněk Netrval, první předseda královéhradecké pobočky
2. *Zdeněk Nechanický*: Ivan Georgievič Spasskij
3. *Zdeněk Nechanický*: Falzum černého peníze 1614 Matyáše II.
4. *Milan Borůvka*: Jaroměřská medaile k miléniu Sv. Václava
5. *Emil Novák*: Málo známá práce Michala Vitanovského z roku 1983
6. *Martin Foukal*: Dvě nové medaile z oblasti Slezska
7. *Zdeněk Nechanický*: Úsměvné určování zachoalosti na některých našich aukcích
8. *Robert Čihal*: Pamětní mince 2 €
9. *Výbor královéhradecké pobočky*: Nabídka nových medailí pobočky ČNS v HK
10. *Výbor královéhradecké pobočky*: Nabídka numismatické literatury

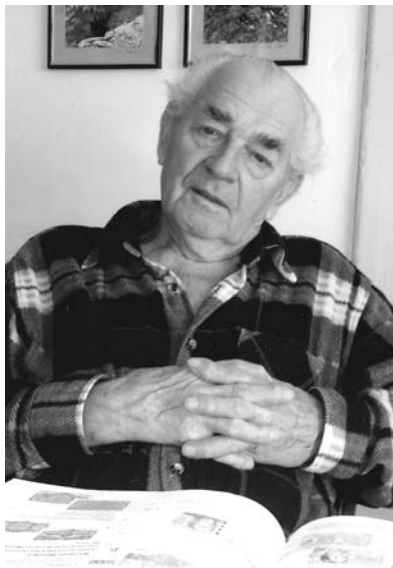
Martin Foukal

Opustil nás Zdeněk Netrval, první předseda královéhradecké pobočky

Když jsem před téměř 30 lety dorazil do královéhradecké numismatické obce, ujali se mne a uvítali tři hradečtí matadoři: Jiří Müller starší, Zdeněk Netrval a Zdeněk Nechanický. Před několika lety nás Jiří Müller st. opustil a začátkem letošního května za ním odešel i Zdeněk Netrval.

Zdeněk Netrval byl numismatikem tělem i duší. Členem České numismatické společnosti byl od roku 1954, ale sbírání mincí, vyznamenání a hlavně bankovek se věnoval již dříve. Jeho věta „... hochu to jsem měl ...“ mi zní dodnes v uších – rukama mu prošlo opravdu veliké množství materiálu. Z jeho popudu s několika přáteli v roce 1956 založil pobočku ČNS v Hradci Králové, kterou pak mnoho let vedl. I díky jeho vedení se pobočka stala velice výraznou. Konala sjezdy, výstavy, započala s organizováním aukcí, vydáváním medailí, časopisu, ... A na všem se Zdeněk podílel buď osobně nebo aktivní pomocí či radou. Jeho numismatická práce je patrna dodnes. Nyní se připravuje již 134. aukce pobočky, na podzim se chystá vydání již 38. ražby, i nadále vychází časopis Sběratelské zprávy.

Čeho jsem si ale na Zdeňkovi cenil nejvíce, byl jeho postoj k ostatním sběratelům. Nad nikým se nepovyšoval a vždy dle svých možností poradil. A to bylo více, než dokáže mnoho současníků.

medaile vydaná Zdeňkem Netrvalem ke svým 75. narozeninám v roce 1999, autor Petr Soušek, ražba ve stříbře, mědi a cínu o 30,5 mm, varianty s a bez letopočtu 1999 na lici

Zdeněk Netrval nebyl pouze numismatik, profesně byl zahradníkem. Jeho milovaná zahrada v Rasoškách byla jeho zázemím, klidným hnízdem od všeobecného městského ruchu. Především tam čerpal sílu a inspiraci. To jistě může dosvědčit jeho rodina včetně jeho čtyř dětí. Květinami byl přímo posedlý, dokázal o nich hovořit hodiny.

... a teď nás opustil. Už nám nebude vyprávět o svých numismatických počátcích, už nám nebude bavit veselými příběhy ze světa numismatiky, už nám neporadí jak správně které květiny pěstovat. Zdenku, budeš nám chybět.

Pozn. autora: Text článku uveřejněn ve stejném znění i v časopise Numismatický časopis, č. 3-4/2014.

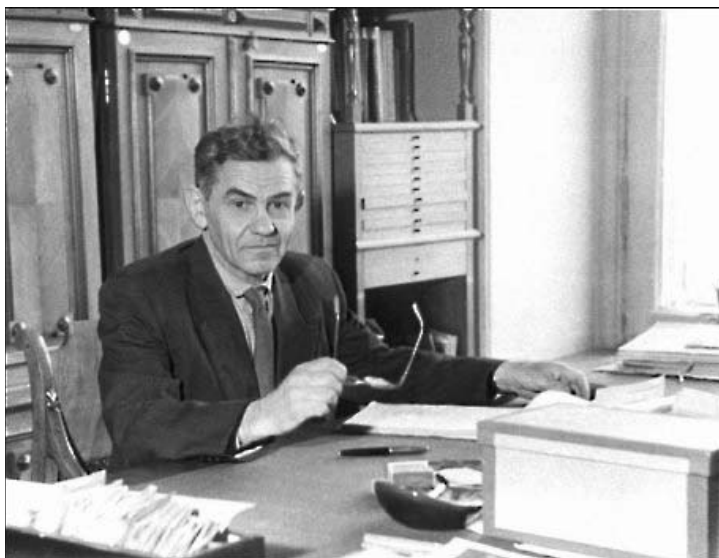

jubilejní „bankovky“ Zdeňka Netrvala k jeho 50., 70. a 75. narozeninám, autor Jiří Matějka

Zdeněk Nechanický

Ivan Georgievič Spasskij

Letos již uplynulo 110 let od narození nestora ruské numismatiky, milého a laskavého člověka, Ivana Georgieviče Spasského. Od našeho setkání v roce 1980 v numismatickém oddělení leningradské Ermitáže mně nevymizí z paměti jeho sympatická tvář. Měl obdivuhodné pochopení i pro nás, sběratele odkudsi z Československa. Ve svém kabinetu se nám celý den obětavě věnoval a zasvětil nás do mnohých tajů ruské numismatiky. Tento vědec světového významu si zaslouží i naše malé připomenutí.

I. G. Spasskij se narodil 8.3.1904 v ukrajinském Nežině v rodině pravoslavného kněze. Po ukončení střední školy v roce 1921 byl přijat na nežinský historicko-filologický institut, který ve dvacátých letech minulého století patřil v Rusku k předním humanistickým ústavům. Po úspěšném absolvování v roce 1925 byl přijat na leningradskou univerzitu, kde pokračoval ve studiu na fakultě jazyků a historie. Během studia, v letech 1925-1928, začal praktikovat v numismatickém oddělení Ermitáže, což určilo jeho celoživotní vědecké zaměření. Po ukončení univerzitních studií se v roce 1928 Spasskij vrátil do rodného Nežina, kde mu bylo svěřeno vedení městského muzea. Zde začal zavádět nové metody do vědecké numismatiky.

V roce 1930 začal pracovat v numismatickém oddělení v Charkovském archeologickém muzeu. Velmi aktivně se zapojil do archeologické činnosti se zaměřením na numismatiku v místech budoucí výstavby Doněcka a Dněprostroje.

Po dvou letech, v roce 1932, byl I. G. Spasskij přijat do numismatického oddělení Ermitáže, kde se stal spolupracovníkem světově významných numismatiků A. A. Iljina, N. P. Bayera a A. N. Zografa. Bohužel Spasského vědecká práce byla v roce 1933 přerušena probíhajícím stalinským terorem, během kterého byl po pomlouvačném udání zatčen a bezdůvodně pět let vězněn. Co asi v tehdejší nelidském sovětském vězení zažil, si jistě dokáže každý čtenář představit. Syn kněze

to tehdy v SSSR neměl lehké. Po propuštění mohl pracovat pouze jako pomocná síla v divadle v Čerepovce. Po vypuknutí války byl v roce 1941 mobilizován a celou válku prožil na severní frontě. Během bojů byl vážně zraněn a později vyznamenán medailí „Za statečnost“. Svě nejlepší roky života ve věku 29 až 42 let strávil ve vězení a na severní frontě za německého napadení SSSR.

Po demobilizaci začátkem roku 1946 se Spasskij mohl vrátit do Leningradu a pracovat v numismatickém oddělení Ermitáže. Po třech letech se stal jejím vedoucím. V roce 1962 dovršil svoji kariéru získáním titulu vědeckého doktorátu historických věd.

Seznam jeho vědeckých děl v tomto medailonku nelze uvést pro jejich až neskutečné množství. Středem jeho zájmu bylo především ruské mincovnictví 16. a 17. století. Několik cenných prací také věnoval ruskému středověkému mincovnictví 10. a 11. století. Pro naše sběratele ruských mincí je jeho publikace „Russkaja monětnaja sistěma“ neocenitelná. V rámci oslav 200. výročí Ermitáže byl v roce 1964 Spasskému za jeho celoživotní dílo udělen Řád práce rudého praporu. Zemřel 4.11.1990 v Leningradě.

Tímto krátkým medailonkem na tohoto dobrosrdečného, skromného, přátelského a hluboce lidského člověka vyjadřuji svůj obdiv, spojený s krásnými vzpomínkami na setkání s ním před 34 lety v jeho pracovně.

Poznámka: Názvy měst jsou uvedeny v dobové formě.

Zdeněk Nechanický

Falzum černého peníze 1614 Matyáše II.

Ještě po několika desetiletích se stále objevují nejen mezi sběrateli, ale i v našich členských aukcích tzv. východočeská falza Václava Bureše. Poslední se vyskytlo na aukci č. 72 dne 10.5.2014 v Šumperku. Jednalo se o položku č. 351 s následujícím popisem:

◆ 351. Černý peníz 1614, K. Hora-Šmilauer, J.1, MKČ 550 n.ned. R! 1/- 3000

Falzum jsem publikoval již v roce 1981 v příloze Sběratelských zpráv č. 35 pod položkou č. 3 (ČNS, pobočka v Hradci Králové). Jelikož se během času tyto výrobky V. Bureše začaly stále častěji objevovat nejen u nás, ale dokonce i v zahraničních aukcích, publikoval jsem doplněný soupis falz tohoto původu v roce 2011 (Zdeněk Nechanický: Východočeská numismatická falza, Hradec Králové). V tomto soupisu je v Šumperku dražené falzum uvedené pod položkou č. 25. Všechny tři exempláře jsou raženy jedněmi razídky a vznikly v době, kdy falzátor své výrobky ještě značně neuměle vystříhoval ze stříbrného plátu. Později V. Bureš od této technologie upustil a začal používat průbojník.

Vzhledem k tehdejší čínorodosti autora je mezi sběrateli stále značné množství těchto falz. Jsou různé úrovně a některá můžeme považovat za značně nebezpečná. Jedná se o falza velmi vzácných českých mincí, která se v originálech velmi málo vyskytují. Již při jejich objevení doporučuji obezřetnost. Ve svém soupisu z r. 2011 uvádím celkem 97 zjištěných druhů. Soupis ale stále ještě nemusí být úplný.

Milan Borůvka

Jaroměřská medaile k miléniu Sv. Václava

V roce 1929 se v Československé republice připomínalo milénium zavraždění Sv. Václava ve Staré Boleslavi. Mimo jiných akcí se prováděla celá řada upomínkových ražeb – odznaků, medailí, plaket. Ani Jaroměř nebyla výjimkou.

V Kronice města Jaroměře od roku 1922 je z roku 1929 zápis: „Protože r. 1929 stanoven byl Jubilejním pro uctění památky knížete Václava, vydala Městská spořitelna václavské medaile jaroměřské, ražené v Kremnici (v státní mincovně) dle návrhu jaroměřského sochaře Wagnera ve vkusných pouzdech fy. Wenke. Cena stříbrné Kč. 75,-; bronzové Kč. 15,-.“

Je zajímavé, co všechno předcházelo realizaci této medaile. S návrhem k miléniovým oslavám vytvořit městskou medaili přišel Muzejní spolek v Jaroměři pod vedením Dr. Paula. Po náhlé smrti Dr. Paula bylo o zástítu a realizaci požádáno Městskou radu a Městskou spořitelnu v Jaroměři. Spořitelna se nakonec ujala celé realizace za podpory městské rady.

Jak zmiňuje výše uvedený zápis z kroniky, byl návrhem medaile pověřen místní rodák a sochař Václav Wagner, který se v Jaroměři narodil 26. 9. 1897. Absolvoval hořickou sochařskou školu a akademii výtvarných umění u V. J. Myslbeka. Po absolvování pracoval jako asistent sochaře B. Bendy. Jeho umělecké dílo je celkem rovnoměrně rozděleno mezi Jaroměř a Dvůr Králové nad Labem, ve kterém byl jmenován čestným občanem. Díky velké podpoře továrníka F. Polického realizoval studijní cestu do Itálie a tato cesta ho značně umělecky ovlivnila. Zemřel v den svých narozenin v roce 1944. Mezi jeho díla, která v Jaroměři můžeme volně vidět, patří socha Dobrého pastýře v parku u ZŠ Na Ostrově, plastiky – Alegorie – na budově městské zložny na náměstí ČSA.

Dle zápisu v protokolu ředitelské schůze Městské spořitelny v Jaroměři obdržel Václav Wagner na realizaci miléniové medaile částku ve výši 1500 Kč. V archivu korespondence muzejní rady z 16.6.1929 je zmínka o doražbě těchto medailí, neboť první medaile „jsou již beznadějně rozebrány“. Dne 11.9.1929 muzejní komise získala medaile, jejichž vznik iniciovala. Jejich počet však není blíže specifikován. V dokumentech je jen zmínka o okamžitém zaplacení a kopie dopisu Městské spořitelně v Jaroměři s žádostí o dar medailí pro potřeby muzejní komise.

Na medaili je na aversu v reliéfu zobrazen Sv. Václav z portálu mezi kostelem Sv. Mikuláše a děkanstvím. Na reversu je stylizovaný městský znak. Průměr medaile je 40,4 mm, hmotnost stříbrné 21,8 g a bronzové 26,3 g. Stříbrné medaile jsou puncované na hraně puncem 987.

V Městském muzeu v Jaroměři jsou uloženy 24 cm bronzové modely medaile (avers a revers). Tento model byl vystaven ve výloze jaroměřské městské záložny. Mezi sběrateli se vyskytují medaile poměrně běžně, jak volně, tak i v původních krabičkách (etujích), které jsou známy v mnoha provedeních. Ředitelství městské záložny zápisem ze dne 25.6.1929 rozhodlo o obdarování členům správy záložny jednu stříbrnou, náhradníkům správy jednu bronzovou medaili, dále byly rozdány stříbrné medaile úředníkům a bronzové medaile zřízcům. Rozdané medaile byly uloženy v etujích s vrocením 929 – 1929.

Celkový náklad medailí není bohužel znám. Domnívám se, že bylo vyraženo kolem 200 kusů od každého kovu. Je zajímavé, že bronzové medaile se vyskytují méně než medaile stříbrné.

Děkuji panu Jaroslavu Čápovi ze Státního okresního archivu v Náchodě a paní Olze Mertlíkové z Městského muzea v Jaroměři za pomoc při vyhledávání informací o této ražbě.

Použitá literatura:

LOKVENEC, Theodor – ŠAFÁŘ, Oldřich: *Ražby okresu Náchod. In: Stopami dějin Náchodska - supplementum č. 1, Státní okresní archiv Náchod, 1997, 1. vydání, 175 s. ISBN 80-902-1582-3.*

Naše hlasy 1929. - týdeník jaroměřského okresu

Ročenka Městského muzea v Jaroměři 1930.

Archivní prameny – Státní okresní archiv Náchod:

Fond Archiv města Jaroměř, Kronika města Jaroměře, založená v roce 1922.

Fond Archiv města Jaroměř, zápisy rady města z roku 1929.

Fond Městská záložna Jaroměř, zápisy správní rady a ředitelstva z roku 1929.

Fond Městské muzeum Jaroměř, korespondence muzejního spolku.

Emil Novák

Málo známá práce Michala Vitanovského z roku 1983

V loňském roce uplynulo 130 let od znovuootevření historické budovy Národního divadla v Praze. Myšlenka vybudování důstojného kamenného českého divadla však vznikla již před 170 lety na podzim 1844 v rámci poslední fáze národního obrození. Z výnosu prvních sbírek byl zakoupen pozemek bývalé solnice na vltavském břehu proti panoramatu Hradčan. Nejprve byla architektem Ignácem Ullmannem postavena na jižní části získaného divadelního pozemku skromná prozatímní budova, která byla otevřena 18. listopadu 1862. Budova tzv. Prozatímního divadla se pak později stala nedílnou součástí stavby objektu Národního divadla.¹⁾ Před 150 lety, 28. února 1864, bylo toto „prozatímní“ divadlo přejmenováno na Královské zemské divadlo v Praze. Sbírkový na vybudování definitivního Národního divadla nadále pokračovaly a podílely se na nich široké vrstvy všeho obyvatelstva. Slavnostní položení základních kamenů 16. května 1868 se stalo všenárodní politickou manifestací. Kameny totiž pocházely z míst úzce spojených s našimi dějinami. Vypracování projektu bylo svěřeno architektu Josefu Zítkovi, profesorovi pozemního stavitelství na pražské technice. Jím navržená budova Národního divadla byla koncipována v novorenesančním slohu a patří k nejkrásnějším evropským stavbám 19. století. Pokud se týká umělecké výzdoby budovy, tak především v interiéru divadla se nachází díla českých autorů 19. století, kterým se říká generace Národního divadla. Národní divadlo bylo poprvé otevřeno 11. června 1881 na počest návštěvy korunního prince Rudolfa premiérou Smetanovy opery Libuše, komponované pro tuto příležitost. Po odehrání posledního z dvanácti naplánovaných představení byla budova uzavřena a probíhaly dokončovací práce. Během nich, 12. srpna 1881, došlo k rozsáhlému požáru, který

zničil kopuli, hlediště i jeviště divadla. Při požáru byl rovněž zničen původní lustr vyrobený podle návrhu Josefa Zítka v Mohuči. Z materiálu roztaveného lustru byly raženy pamětní medaile, které se prodávaly ve prospěch opravy zničeného divadla. Požár byl chápán jako celonárodní tragédie a proto se okamžitě rozběhly nové sbírky, tentokrát na obnovu poničené budovy. Za necelé dva měsíce byl vybrán potřebný milion zlatých. Řízení rekonstrukčních prací se ujal architekt Josef Schulz, žák a spolupracovník profesora Zítka. Schulz prosadil rozšíření budovy Národního divadla o nájemný dům dr. Poláka, který stál za budovou bývalého Prozatímního divadla. Spojil tak tři budovy různých autorů do absolutní stylové jednoty. S velkým citem přitom respektoval styl Zítkovy budovy, i když např. pro zlepšení viditelnosti pozměnil prostorové dispozice hlediště.

Obnovená budova Národního divadla byla slavnostně otevřena 18. listopadu 1883 opět představením Smetanovy opery Libuše. Budova divadla pak bez velkých přestaveb sloužila skoro sto let. Až v dubnu 1977 byla zahájena generální rekonstrukce historické budovy, která trvala více než šest let. Rozsáhlá přestavba spojená s dostavbou okolí byla naplánována tak, aby její ukončení připadlo na 18. listopad 1983 - datum 100. výročí otevření.²⁾

S historií Národního divadla nás seznamuje celá řada pamětních medailí a mincí. Jejich publikování se věnovala řada autorů v četných příspěvcích v odborném numismatickém tisku, z nichž alespoň některé dále připomínám. Nejstarší medaile od roku 1868 až k 80. výročí znovuootevření divadla v roce 1963 podrobně mapuje článek Karla Stanky.³⁾ Tvůrci těchto medailí jsou: Václav Seidan, Václav Kříž, Bohuslav Schnirch společně s Josefem Stránským, Otakar Španiel a František David. Některé medaile však jsou zcela anonymní, některé nesou jen označení ražebny. Jako zajímavost uvádím, že při oslavách 50. výročí otevření Národního divadla byla použita Schnirchova medaile z roku 1883 vložená do etuje s letopočty 1883-1933. Ste výročí položení základního kamene Národního divadla 1868-1968 připomíná nejen stříbrná desetikoruna od Jiřího Harcuby a medaile od Zdeňka Kolářského, ale i drobný pamětní žetonek.⁴⁾ Ničivý požár divadla z 12. srpna 1881 se stal námětem bronzové lité medaile (průměr 130 mm) Michala Vitanovského z roku 1983. Další pamětní mince 100 a 500 Kčs z roku 1983 autorů Vladimíra Oppla a Zdeňka Kolářského již připomínají sto let otevření Národního divadla.⁵⁾ K tomuto výročí byla vydána řada dalších pamětních medailí.⁶⁾ Autory těchto medailí jsou: Michal Vitanovský, Luděk Havelka, Marie Uchytílová a Jiří V. Hampl, Jiří Harcuba. Práce ke zmíněnému výročí v roce 1983 z díla Milana Knoblocha představuje článek Františka Pekara.⁷⁾

V uvedeném stručném výčtu pamětních "divadelních" medailí se několikrát objevuje jméno Michala Vitanovského.⁸⁾ Nedávno jsem se setkal s jednou jeho prací na toto téma, které se podle mého názoru zatím nedostalo širší publicity. Jedná se o jednostranný bronzový litý medailon průměru 195 mm, který chci nejen sběratelům touto cestou připomenout. Práci, opatřenou charakteristickou signaturou autora složenou z písmen M a V, popisují takto:

Líc: Vpravo poodhrnutá divadelní opona, před níž vystupuje triga s bohyní Vítězství. Jedná se o jednu ze soch umístěných na schodiškových pylonech vedle hlavního vchodu do Národního divadla. Za vozem trigy je drobná signatura medailéra. Na soklu pod trigou je ve třech řádcích nápis: ND / 1883 / 1983, opis: STO LET --- NÁRODNÍHO DIVADLA V PRAZE

Rub: Konkávní, hladký.

Většina medailérských počínů na téma Národní divadlo přichází s různými pohledy na historickou budovu divadla. Prací s jinými náměty je přece jen o poznání méně. Autorem zvolený námět sice již v minulosti zaujal i jiné naše medailéry (František David 1963, Jiří Harcuba 1968

a 1983, Luděk Havelka 1983), ale Vitanovského zpracování přináší opět jiný, zajímavý osobitý výtvarný přístup.

Zastavme se tedy ještě krátce u medailérem Vitanovským zvoleného ústředního motivu medailonu. V exteriéru historické budovy Národního divadla vyniká lodžie ⁹⁾ s korintskými sloupy nad hlavním vstupem, předsazeným před budovu. Atika lodžie nese sochy od Bohuslava Schnircha Apollon a devět múz. Na obou nárožních schodišťových pylonech se vzpínají koňská trojspřeží (trigy) s bohyní Vítězství (Viktorie), které však byly osazeny až roku 1911. Původní Schnirchovy trigy (vlastně pomocné pobronzované modely v měřítku 1:1 připravené již v roce 1877) byly zničeny při požáru. ¹⁰⁾ Schnirch musel s modelováním sousoší začít znovu, konečné instalace plastik se však nedožil. Zemřel v roce 1901. Nově je vytvořili jeho žáci, sochaři František Rous, Emanuel Hallmann a Ladislav Šaloun. Sousoší odlil z bronzu K. Bendelmayer. Právě pohnutý osud těchto nádherných sousoší, symbolizujících mj. vítězně završení boje o sebeuvědomění českého národa, inspiroval další umělce medailéry k převzetí motivu do jejich tvorby.

O tom, k jaké příležitosti Michal Vitanovský medailon vytvořil, není pochyb. S největší pravděpodobností se jedná o jeden ze soutěžních návrhů na medaili k výročí Národního divadla, kterou tehdy vypsalo Ministerstvo kultury ČSR k Roku českého divadla. Michal Vitanovský tuto soutěž vyhrál, ale s jiným návrhem, který se pak jako ražba realizoval. Podle jeho slov si své sádrové modely často nechával odlít do bronzu, aby je měl k dispozici pro výstavní účely. ¹¹⁾

Děkuji autorovi medailonu M. Vitanovskému za poskytnutí a upřesnění údajů o jeho tvorbě.

Poznámky:

- 1) Její vnější plášť je dodnes patrný ve zvýšené části zadního traktu historické budovy Národního divadla.
- 2) V rámci rekonstrukce byla jednak opravena původní budova. Dále byl zvýšen sklon podlahy, snižen počet sedadel, vybudována kuřárna, instalována ventilace, upraveno jeviště. Zmenšení blízkého Voršilského kláštera potom umožnilo na uvolněných plochách vznik nových budov, pojmenovaných jako Nová scéna.
- 3) STANKA, Karel: Medaile Národního divadla v Praze, *Numismatické listy* XIX/5-6, 1964, s. 164-168 (v článku je chybná citace Křížovy medaile na otevření divadla v roce 1881 z katalogu sbírky Jana Horského - místo č. 6787 chybně uvádí č. 6887)
- 4) Na aversu Kolářského oboustranné bronzové medaile o průměru 70 mm dominuje Schnirchův tympanon nad jevištěm Národního divadla s poodhrnutou oponou. Nesignovaný (návrh J. V. Straka) bronzový pamětní žetonek pro návštěvníky jubilejních divadelních představení má průměr pouhých 19 mm.
- 5) NOVOTNÝ Vlastislav. *Mince Československa 1918-1992, České republiky a Slovenské republiky 1993-2012*, 17. doplněné vydání, PaedDr. Jarmila Novotná, Hodonín 2012, s. 251, ISBN 978-80-86543-27-7.
ŠIMŮNEK, Jiří: Pamětní stříbrná stokoruna a pětisetkoruna ke 100. výročí znovuočtení Národního divadla (1883-1983), *Numismatické listy* XXXIX/5-6, 1984, s. 161-162
ŠIMŮNEK, Jiří: Národní divadlo v československé mincovní tvorbě (Realizované a odměněné návrhy pamětních mincí), *Numismatické listy* XXXIX/5-6, 1984, příloha
- 6) KODÍČEK, Arnošt: Národ sobě, *Numismatické listy* XXXVIII/5-6, 1983, s. 157-160. Přestože autor ve svém příspěvku deklaroval, že jeho práce je navazujícím pokračováním Stankova soupisu, nevedl zde ani jednu z prací vydaných roku 1968 ke 100. výročí položení základního kamene (viz. *Numismatické listy* XXVI/2, 1971, s. 54 a 57), dokonce ani výčet medailí z roku 1983 ke 100. výročí otevření Národního divadla není vyčerpávající (např. chybí medaile M. Knoblocha, J. Harcuby ...).
- 7) PEKARA, František: Sochař a medailér Milan Knobloch, *Numismatické listy* XXXIX/3, 1984, s. 86-88
- 8) Michal Vitanovský (nar. 3. 5. 1946 Klatovy) – sochař a medailér. Nyní žije a tvoří v Praze. V letech 1961-1965 studoval na střední odborné škole výtvarné v Praze, z níž přešel na Vysokou školu uměleckoprůmyslovou. Byl žákem prof. Josefa Malejovského a prof. Jana Kavana. Toto studium absolvoval v letech 1965-1971. Po absolutoriu se zabýval výhradně litou medailí a plaketou. K ražené medaili se dostal až v roce 1982 a po tomto roce ražby v tvorbě Michala Vitanovského přibývaly. S oblibou při volbě námětů pro svou tvorbu sahá do české historie. Zúčastňuje se domácích i zahraničních výstav, včetně mezinárodních výstav FIDEM. Za svoji práci získal několik ocenění. Jeho návrhy na československé a české pamětní mince byly v řadě případů v soutěži odměněny a také realizovány.
- 9) V lodžích jsou lunetové fresky Pětí písní od Josefa Tulky v mánesovském pojetí. V nikách na bocích průčelí jsou sochy Lumíra a Záboje od Antonína Wagnera.
- 10) Na podporu obnovy Národního divadla vytvořil Bohuslav Schnirch v roce 1881 pamětní medaili o průměru 160 mm.
- 11) Občas prý některý odlitek někomu daroval, nebo prodal. A tak se stalo, že se podle mého mínění vzácný medailon po letech znovu objevil a bude součástí podzemní aukční nabídky pobočky ČNS v Praze.

Z dalších podkladů uvádím:

HAIMANN Petr. *Slovník autorů a zhotovitelů mincí, medailí, plaket, vyznamenání a odznaků se vztahem k Čechám, Moravě, Slezsku a Slovensku (1505-2005)*, 1. vyd. Praha, Nakladatelství Libri, Praha 2006, s. 583, ISBN 80-7277-324-0

České dějiny na medaili a plakety - Katalog výstavy březen-duben 1991, kterou uspořádaly Národní muzeum v Praze a Asociace umělců – medailérů Unie výtvarných umělců v Lobkovickém paláci na Pražském hradě

Československá divadelní medaile – Výstava 1968, Národní divadlo

Československá divadelní medaile – Katalog výstavy 18.11.1969–31.1.1970 ve foyer Národního divadla, který zpracoval J. K. Bor (pořádalo Národní divadlo, divadelní odd. Národního muzea a Numismatická společnost československá)

Martin Foukal

Dvě nové medaile z oblasti Slezska

V roce 2013 emeritní předseda havířovské pobočky ČNS vydal ke svým 75. narozeninám pamětní medaili. Ražbu provedl brněnský Jaroslav Jelínek. Byly raženy o průměru 30,5 mm ve stříbrě 0.999 a mědi. Na rubní stranu bylo použito se souhlasem pobočky ČNS v Havířově lící razidlo medaile k 40. výročí pobočky.

V roce 2013 Václav Wojnar vzpomněl vydáním medaile i na své 60. výročí ukončení měšťanské školy v Dolní Lutyni. Opět Jaroslav Jelínek dle jeho pokynů vytvořil zdařilou medaili připomínající toto výročí. Ražena byla ve velice omezeném počtu ve stříbrě 0.999, mědi a v mědi jako hranáč. V. Wojnar touto medailí obdaroval spolužáky na abiturienkém srazu, který se uskutečnil 20.9.2013 v Dolnolutyňské restauraci U Těmů. Je s podivem, že se spolužáci scházejí každý rok již 60 let, proto tato medaile jistě každého obdarovaného mile překvapila a potěšila.

Úsměvné určování zachovalosti na některých našich aukcích

Autoři aukčních katalogů některých našich poboček při určování zachovalosti posuzovaného materiálu mimoděk vyvolávají úsměv a vzpomínku na známý středoškolský výrok „co tím básník chtěl říci?“ Nejvíc mě zaujal Nabídkový seznam č. 38 pobočky ČNS Nymburk – Poděbrady. Rád bych věděl, jaké jemňůstky vedly autora při níže uvedeném hodnocení ražebního lesku:

Pol. č.	150	zachovalost	RL
	155		Bj
	161		0/0
	188		RL, 0

Značně větší tvůrčí aktivitu autor projevil při určování mezistupně mezi ražebním leskem a mimořádně krásným (mezi 0 a 1):

Pol. č.	1	zachovalost	-1
	10		-0
	11		+1
	20		téměř 0

Určování mincí je do značné míry subjektivní záležitostí. Bylo, je a bude doprovázeno nepřesnostmi. Již od vzniku naší Společnosti jsme se s tímto problémem potýkali. Označování zachovalosti dražených mincí je v ČNS stále stejné. Je vyjádřeno stupnicí 0, 1, 2, 3, 4 s možností použít mezistupeň znaménkem „-“, „+“, což má maximálně možným způsobem jednotně a objektivně určit zachovalost. Posledně vydané Zásady pro konání členských aukcí (tzv. Aukční řád), schválené Radou ČNS dne 20. října 2007, obdržel každý člen České numismatické společnosti. Je nepochopitelné, že někteří aukcionáři, u kterých by se dala předpokládat znalost Aukčního řádu, si vymýšlejí výše uvedené záhadné variace.

Pro osvěžení paměti cituji v našem platném Aukčním řádu stupně zachovalosti:

Zachovalost 0:

S ražebním leskem, neprošlé oběhem. Stoprocentně zachovalý materiál. Musí mít povrch získaný na konci výrobního procesu. Jako doplněk jsou uváděny i ty nejnepatrnější vady, tedy i vlasová škrábnutí apod. Musí mít ostré neotřelé detaily, otrěp vzniklý ražbou. U starších ražeb může mít ražební lesk tmavší nádech.

Zachovalost 1:

Mimořádně krásný. Prvotřídně zachovalý materiál s bezvýznamným opotřebením a nesnadno postřehnutelným poškozením. V popisu je nutné uvádět všechny i nepatrné vady.

»-«

Mezistupeň, kterým se upřesňuje zachovalost na rozhraní dvou stupňů. Při tomto značení nerozhoduje, zda příslušné znaménko je umístěno před nebo za číslem. Mezistupně je nepřipustné použít u zachovalosti 0/0.

Označení BJ (bankovní jakost) bylo zakázáno Aukčním řádem vydaným již koncem osmdesátých let. Rovněž mezistupeň vyjádřený znaménkem „+“ není v aukčním řádu uveden.

Pamětní mince 2 €

Euro začalo v devizové (virtuální) podobě platit 1.1.1999, přičemž ve valutové podobě bylo zavedeno do oběhu 1.1.2002 a tak nahradilo dříve platné měny používané ve státech euro-zóny. V té době ale nikdo mezi sběrateli nepředpokládal, že se euro za pár let stane takovým sběratelským fenoménem. Každý návštěvník zahraničních numismatických veletrhů dá jistě za pravdu - možná i více než 50% nabízeného materiálu jsou mince euro. A státy euro-zóny toho patričně využívají. Všechny státy používající eura vydávají veliké množství pamětních mincí jak v drahých kovech, tak i v kovech menší hodnoty.

Zvláštní pozici mají pamětní mince 2 €, které mají lícni stranu stejnou pro všechny státy a rubní národní stranu používají pro své výročí. Tyto mince mohou běžně obíhat ve všech euro-státech stejně jako ostatní oběhové euro-mince. První pamětní mince hodnoty 2 € vydalo Řecko 12.5.2004 a tím spustilo expanzi těchto mincí od všech států euro-zóny. Zde je uveden jejich soupis.

č.	stát	datum vydání	výročí	počet kusů
1.	Řecko	12.05.2004	Letní OH v Aténách	35.000.000
2.	Finsko	30.06.2004	Rozšíření EU	1.000.000
3.	Lucembursko	26.07.2004	Velkovévoda Henri	2.501.800
4.	Itálie	16.12.2004	Světový potravinový program	16.000.000
5.	San Marino	16.12.2004	Bartolomeo Borghesi	110.000
6.	Vatikán	16.12.2004	75. výročí státnosti Vatikánu	85.000
7.	Lucembursko	15.02.2005	Velkovévoda Adolf	2.774.000
8.	Belgie	20.04.2005	Hospodářská unie s Lucemburskem	6.000.000
9.	Rakousko	11.05.2005	Státní smlouva	7.000.000
10.	Španělsko	30.06.2005	Don Quijote	8.000.000
11.	San Marino	14.10.2005	Mezinárodní rok fyziky	130.000
12.	Finsko	24.10.2005	OSN	2.000.000
13.	Itálie	29.10.2005	Evropská ústava	18.000.000
14.	Vatikán	06.12.2005	Světový den mládeže v Kolíně	100.000
15.	Lucembursko	01.02.2006	Velkovévoda Guillaume	1.049.500
16.	Německo	03.02.2006	Schleswig-Holstein	30.000.000
17.	Itálie	10.02.2006	Zimní OH v Turinu	40.000.000
18.	Belgie	10.04.2006	Atomium	5.000.000
19.	Finsko	04.10.2006	Volební právo	2.500.000
20.	San Marino	17.10.2006	Kryštof Kolumbus	120.000
21.	Vatikán	09.11.2006	Švýcarská garda	100.000
22.	Německo	02.02.2007	Mecklenburg-Vorpommern	30.000.000
23.	Lucembursko	02.02.2007	Velkovévodský palác	1.035.000
24.	Belgie	25.03.2007	Římské smlouvy	5.000.000
25.	Německo	25.03.2007	Římské smlouvy	30.000.000
26.	Finsko	25.03.2007	Římské smlouvy	1.400.000
27.	Francie	25.03.2007	Římské smlouvy	9.400.000
28.	Řecko	25.03.2007	Římské smlouvy	3.978.549
29.	Írsko	25.03.2007	Římské smlouvy	4.650.112
30.	Itálie	25.03.2007	Římské smlouvy	5.000.000
31.	Lucembursko	25.03.2007	Římské smlouvy	2.050.000
32.	Nizozemí	25.03.2007	Římské smlouvy	6.340.500
33.	Portugalsko	25.03.2007	Římské smlouvy	1.520.000
34.	Slovensko	25.03.2007	Římské smlouvy	400.000
35.	Španělsko	25.03.2007	Římské smlouvy	8.000.000
36.	Rakousko	25.03.2007	Římské smlouvy	9.000.000
37.	Portugalsko	02.07.2007	Předsednictví v Radě EU	1.275.000

38.	Monako	12.07.2007	Princezna Gracia Patricia	20.001
39.	San Marino	09.10.2007	Giuseppe Garibaldi	130.000
40.	Vatikán	23.10.2007	Narozeniny papeže Benedikta XVI.	100.000
41.	Finsko	03.12.2007	Nezávislost	2.000.000
42.	Německo	01.02.2008	Hamburg	30.000.000
43.	Lucembursko	01.02.2008	Zámek Berg	1.047.500
44.	San Marino	20.05.2008	Evropský rok mezikulturního dialogu	130.000
45.	Slovensko	26.05.2008	Primož Trubar	1.000.000
46.	Belgie	30.05.2008	Lidská práva	5.000.000
47.	Francie	01.07.2008	Předsednictví v Radě EU	20.064.000
48.	Portugalsko	18.09.2008	Lidská práva	1.025.000
49.	Vatikán	15.10.2008	Apoštol Pavel	106.084
50.	Finsko	24.10.2008	Lidská práva	1.500.000
51.	Itálie	10.12.2008	Lidská práva	2.500.000
52.	Belgie	01.01.2009	Hospodářská a měnová unie	5.000.000
53.	Německo	01.01.2009	Hospodářská a měnová unie	30.000.000
54.	Finsko	01.01.2009	Hospodářská a měnová unie	1.400.000
55.	Francie	01.01.2009	Hospodářská a měnová unie	10.000.000
56.	Řecko	01.01.2009	Hospodářská a měnová unie	4.000.000
57.	Irsko	01.01.2009	Hospodářská a měnová unie	3.812.908
58.	Itálie	01.01.2009	Hospodářská a měnová unie	2.000.000
59.	Lucembursko	01.01.2009	Hospodářská a měnová unie	822.500
60.	Malta	01.01.2009	Hospodářská a měnová unie	700.000
61.	Nizozemí	01.01.2009	Hospodářská a měnová unie	5.309.500
62.	Portugalsko	01.01.2009	Hospodářská a měnová unie	1.275.000
63.	Slovensko	01.01.2009	Hospodářská a měnová unie	2.500.000
64.	Slovensko	01.01.2009	Hospodářská a měnová unie	1.000.000
65.	Španělsko	01.01.2009	Hospodářská a měnová unie	8.000.000
66.	Kypr	01.01.2009	Hospodářská a měnová unie	1.000.000
67.	Rakousko	01.01.2009	Hospodářská a měnová unie	5.000.000
68.	Lucembursko	15.01.2009	Velkovévodkyně Charlotte	835.000
69.	Německo	06.02.2009	Saarland	30.000.000
70.	Portugalsko	09.06.2009	Hry v Lissaboně	1.275.000
71.	San Marino	05.09.2009	Evropský rok tvořivosti a inovace	130.000
72.	Belgie	05.09.2009	Louis Braille	5.000.000
73.	Itálie	15.10.2009	Louis Braille	2.000.000
74.	Finsko	23.10.2009	Autonomie vládních institucí	1.600.000
75.	Slovensko	10.11.2009	Sametová revoluce	1.000.000
76.	Vatikán	18.11.2009	Mezinárodní rok astronomie	106.084
77.	Lucembursko	14.01.2010	Velkovévoda Henri	500.000
78.	Německo	29.01.2010	Bremen	30.000.000
79.	Španělsko	16.02.2010	Córdoba	8.000.000
80.	Slovensko	10.05.2010	Botanická zahrada v Ljublaně	1.000.000
81.	Francie	25.05.2010	Odvolení z 18. června	20.000.000
82.	Belgie	05.06.2010	Předsednictví v Radě EU	5.000.000
83.	Portugalsko	07.09.2010	100 let republiky	2.035.000
84.	San Marino	07.09.2010	Sandro Botticelli	140.000
85.	Itálie	24.09.2010	Camillo Benso von Cavour	4.000.000
86.	Vatikán	12.10.2010	Svatý rok	115.000
87.	Řecko	25.10.2010	Bitva u Marathonu	2.500.000
88.	Finsko	29.10.2010	150 let finské měny	1.600.000
89.	Slovensko	10.01.2011	Visegrád	1.000.000
90.	Nizozemí	24.01.2011	Laus Stultitiae	4.000.000
91.	Německo	28.01.2011	Nordrhein-Westfalen	30.000.000
92.	Lucembursko	02.02.2011	Guvernér velkovévodství	700.000
93.	Španělsko	04.03.2011	Alhambra	8.000.000
94.	Slovensko	21.03.2011	Franc Rozman	1.000.000
95.	Itálie	22.04.2011	Italská unie	10.000.000

96.	Belgie	16.05.2011	MDŽ	5.000.000
97.	Řecko	30.05.2011	Speciální OH v Athenách	4.000.000
98.	San Marino	06.06.2011	Giorgio Vasari	130.000
99.	Francie	21.06.2011	Muzika	20.000.000
100.	Monako	02.07.2011	Svatba Alberta II. a Charlene	60.000
101.	Portugalsko	15.09.2011	Fernão Mendes Pinto	500.000
102.	Malta	20.09.2011	Volby 1849	430.000
103.	Finsko	17.10.2011	Banka	1.500.000
104.	Vatikán	28.10.2011	Světový den mládeže v Madridu	115.000
105.	Belgie	01.01.2012	Euro-měna	5.000.000
106.	Německo	01.01.2012	Euro-měna	30.000.000
107.	Estonsko	01.01.2012	Euro-měna	2.000.000
108.	Finsko	01.01.2012	Euro-měna	1.475.000
109.	Francie	01.01.2012	Euro-měna	10.000.000
110.	Řecko	01.01.2012	Euro-měna	1.000.000
111.	Irsko	01.01.2012	Euro-měna	3.000.000
112.	Itálie	01.01.2012	Euro-měna	15.000.000
113.	Lucembursko	01.01.2012	Euro-měna	500.000
114.	Malta	01.01.2012	Euro-měna	500.000
115.	Nizozemí	01.01.2012	Euro-měna	3.472.500
116.	Portugalsko	01.01.2012	Euro-měna	500.000
117.	Slovensko	01.01.2012	Euro-měna	987.000
118.	Slovinsko	01.01.2012	Euro-měna	971.000
119.	Španělsko	01.01.2012	Euro-měna	7.927.000
120.	Kypr	01.01.2012	Euro-měna	987.000
121.	Rakousko	01.01.2012	Euro-měna	11.300.000
122.	Německo	03.02.2012	Bayern	30.000.000
123.	Lucembursko	09.02.2012	Velkovévoda Vilém IV.	700.000
124.	Španělsko	01.03.2012	Katedrála v Burgos	8.000.000
125.	Belgie	06.06.2012	Hudební soutěž královny Alžběty	5.013.000
126.	San Marino	19.06.2012	Euro-měna	125.000
127.	Portugalsko	21.06.2012	Guimarães	520.000
128.	Monako	01.07.2012	Suverenita	110.000
129.	Itálie	02.07.2012	Giovanni Pascili	15.012.000
130.	Francie	13.07.2012	Abbé Pierre	1.020.000
131.	Malta	20.08.2012	Hlasování 1887	460.000
132.	Finsko	05.10.2012	Helene Schjerfbeck	2.000.000
133.	Vatikán	16.10.2012	Světové setkání rodin v Mailandu	115.000
134.	Lucembursko	20.12.2012	Svatba Guillaumea a Stefanie	512.000
135.	Francie	21.01.2013	Elysejské smlouvy	10.000.000
136.	Německo	22.01.2013	Elysejské smlouvy	11.000.000
137.	Německo	01.02.2013	Baden-Württemberg	30.000.000
138.	Slovinsko	04.02.2013	Jesyně v Postojně	1.000.000
139.	Nizozemí	06.02.2013	Beatrix a Vilém Alexandr	20.000.000
140.	Španělsko	18.02.2013	El Escorial	8.000.000
141.	Itálie	20.05.2013	Giuseppe Verdi	10.000.000
142.	Francie	03.06.2013	Baron Pierre de Coubertin	1.020.000
143.	Vatikán	03.06.2013	Sedi Vakante	125.000
144.	Monako	17.06.2013	Členství v OSN	1.010.000
146.	Portugalsko	20.06.2013	Zvonice kostela Clérigos	525.000
147.	Malta	24.06.2013	Samospráva	535.000
148.	Slovensko	05.07.2013	Cyril a Metoděj	1.000.000
149.	Itálie	25.07.2013	Giovanni Boccaccio	10.000.000
150.	Finsko	04.09.2013	Parlament	1.000.000
150.	San Marino	13.09.2013	Pinturicchio	115.000
152.	Belgie	18.09.2013	Meteorologický institut	2.000.000
153.	Řecko	01.10.2013	Platónova akademie	754.000

154.	Řecko	01.10.2013	Unie s Krétou	754.000
155.	Vatikán	15.10.2013	Světový dem mládeže v Riu de Janeiro	94.000
156.	Finsko	04.11.2013	Frans Emil Sillanpää	1.500.000
157.	Lucembursko	07.11.2013	Národní hymna	722.000
158.	Nizozemí	25.11.2013	200 let království	3.500.000
159.	Lucembursko	06.01.2014	Nezávislost	510.000
160.	Německo	07.02.2014	Niedersachsen	30.000.000
161.	Španělsko	21.03.2014	Práce Antonia Gaudí	8.000.000
162.	Itálie	25.03.2014	Carabinieri	6.525.000
163.	Slovensko	01.04.2014	10 let vstupu do EU	1.000.000
164.	Belgie	25.04.2014	1. světová válka	1.750.000
165.	Portugalsko	26.04.2014	Revoluce 1974	525.000
166.	Nizozemí	22.05.2014	Král Vilém Alexandr a Beatrix	5.291.000
167.	Malta	03.06.2014	Nezávislost na Velké Británii	432.500
168.	Francie	11.06.2014	Den D	3.020.000
169.	Finsko	16.06.2014	Tove Jansson	1.500.000
170.	Itálie	17.06.2014	Galileo Galilei	6.500.000
171.	San Marino	23.06.2014	Donato Bramante	114.000
172.	Malta	16.07.2014	Policie	300.000

Z uvedeného seznamu v tabulce je patrné, že je co sbírat. Přejí všem sběratelům, kteří byli těmito mincemi osloveni a sbírají je, mnoho úspěchů.

Výbor královéhradecké pobočky

Nabídka nových medailí pobočky ČNS v Hradci Králové

Česká numismatická společnost, pobočka v Hradci Králové nabízí pro členy ČNS nové medaile, které sama vydala. Jedná se o tyto ražby:

Pamětní medaile k 100. výročí muzea v Hradci Králové

Autor: Petr Soušek

Vydáno v roce 2013

Ražba v cínu o průměru 41 mm

Cena: 200 Kč

Pamětní hranáč k 90. výročí ražby nejvzácnější čs. oběhové mince 5 haléře 1924

Autor: Petr Soušek

Vydáno v roce 2014

Ražba v mědi, cínu a hliníků o velikosti 28 x 28 mm

Cena: měď a cín 200 Kč, hliník 140 Kč

K dispozici je posledních několik volných kusů, proto případné zájemce nabádáme k včasné objednávce těchto ražeb. K zásilkám účtujeme expediční výlohy a poštovné. Objednávky zasílejte na adresu pobočky: Poštovní příhrádka 391, 500 05 Hradec Králové nebo mailem na adresu: marfou@atlas.cz

SBĚRATELSKÉ ZPRÁVY HK č. 139, informační bulletin

ISSN 0231-9500

Vydává Česká numismatická společnost, pobočka v Hradci Králové. Časopis vychází jako bezplatná a nedílná příloha aukčního katalogu ČNS pobočky v Hradci Králové, neprochází jazykovou kontrolou.

www.cns-hk.sweb.cz e-mailová adresa: cns-hk@seznam.cz

Redakční komise SZ: Martin Foukal (marfou@atlas.cz),

Faris Awwad (awwad@seznam.cz)

Tisk: K&A advertising (ka@iol.cz)

Náklad 950 výtisků. Do tisku předáno v srpnu 2014.